

**राजकीय व सामाजिक आंदोलनातील खटले
काढून घेण्याबाबत कार्यपद्धती निश्चित करणे.**

महाराष्ट्र शासन,
गृह विभाग
शासन निर्णय क्र. पीआरओ ०११०/प्र.क्र. २१४/विशा-२,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२,
दिनांक : ७ जुलै, २०१०.

प्रस्तावना:- सार्वजनिक हिताच्या निरनिराळ्या समस्यांकडे शासनाचे लक्ष वेधण्यासाठी राजकीय पक्ष, सामाजिक संघटना यांच्या मार्फत बंद, घेराव घालणे, मोर्चा काढणे, निर्दर्शने करणे इत्यादी प्रकारचे आंदोलनाचे मार्ग अनुसरले जातात. त्यामुळे त्यांच्याविरुद्ध गुन्हे दाखल करून न्यायालयात दोषारोपण दाखल करून खटले भरण्यात येतात. सदर खटले वर्षानुवर्षे चालू राहतात. परिणामी विविध प्रकारच्या आंदोलनातील खटले काढून घेण्याबाबत शासनास विनंत्या प्राप्त होत असतात. सदर खटल्याच्या कार्यवाहीत शासनाचा, पोलीस व न्यायालयीन यंत्रणेचा वेळ खर्ची पडतो. सामाजिक तणाव कमी व्हावा व परस्पर सामंजस्य निर्माण होऊन सलोखा राखण्याच्या दृष्टीने व्यापक जनहिताचा विचार करून ज्या प्रकरणामध्ये जिवितहानी व आर्थिक हानी झालेली नाही, याबाबतची तपासणी करून खटले गुणवत्तेनुसार काढून घेण्याबाबत निर्णय शासन घेत असते. काही प्रकरणी शासनाच्या निर्दर्शनास आले आहे की, सामाजिक व राजकीय स्वरूपाचे खटले दिर्घकाळ प्रलंबित राहतात. परिणामी सदरहू विषयासंबंधीच्या सध्याच्या कार्यपद्धतीमध्ये सुधारणा करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:- शासनाने राजकीय व सामाजिक आंदोलनातील दिनांक ०१/०५/२००५ पूर्वी दाखल झालेले व प्रलंबित असलेले खटले खालील अटीवर मागे घेण्याचा निर्णय घेतला आहे :-

- १) अशा घटनेत जिवित हानी झालेली नसावी.
- २) अशा घटनेत खाजगी व सार्वजनिक मालमत्तेची रु. ५,००,०००/- पेक्षा जास्त हानी झालेली नसावी.

२. अशा प्रकरणी खटले काढून घेण्याची कार्यवाही करण्यासाठी , तसेच पाठपुरावा करण्यासाठी खालीलप्रमाणे समिती नियुक्त करण्यात येत आहे . :-

पोलीस आयुक्तालय

१) पोलीस आयुक्त	- अध्यक्ष,
२) सहाय्यक संचालक व अभियोग संचालनालय	- सदस्य,
३) पोलीस उपायुक्त (गुन्हे)	-सदस्य सचिव,

उर्वरित भागासाठी

१) जिल्हादंडाधिकारी	- अध्यक्ष,
२) सहाय्यक संचालक व अभियोग संचालनालय	- सदस्य,
३) अतिरिक्त जिल्हा पोलीस अधिक्षक	- सदस्य सचिव,

३. ज्या जिल्हयाच्या ठिकाणी पोलीस उप आयुक्त (गुन्हे) कार्यरत नसतील अशा जिल्हयाच्या ठिकाणी सहाय्यक पोलीस आयुक्त (गुन्हे) सदस्य सचिव राहतील.

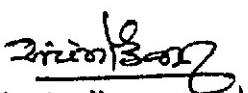
४. सदर प्रकरणी खालीलप्रमाणे कार्यवाही करण्यात यावी:-

- १) ज्या आंदोलनात जिवित हानी व खाजगी, सार्वजनिक मालमत्तेची हानी झालेली नसेल अशा प्रकरणी खटले काढून घेण्याची शिफारस समिती संबंधित सरकारी अभियोक्त्यांना विनाविलंब करेल.
 - २) सदर आंदोलनात सार्वजनिक मालमत्तेची हानी रु. ५,००,०००/- (रुपये पाच लाखापर्यंत) पर्यंत असल्यास,
- अ) संबंधितांनी खटले मागे घेण्याची विनंती केलेली असल्यास, आर्थिक हानीची रक्कम त्यांना कळवून सदर रक्कम भरणा करण्याबाबत त्यांची प्रथमतः लेखी संमती घेण्यात यावी. त्यांनी संमती दिल्यानंतर सदर खटला काढून घेण्याबाबत समिती विचार करील. समितीने मान्यता दिल्यानंतर सदर रक्कम संबंधित जिल्हाधिकाऱ्याकडे भरणा करावी लागेल. सदर रक्कम भरणा केल्यानंतर पोचपावतीच्या प्रतीसह समितीचे सदस्य सचिव , समितीची शिफारस सरकारी अभियोक्त्यांना अग्रेषित करतील.

ब) अन्य प्रलंबित खटले काढून घेण्याबिषयी कोणत्याही संबंधित घ्यावीचा अर्ज प्राप्त न झाल्यास, समिती स्वतःहून अशी प्रकरणे तपासून ज्या प्रकरणी खाजगी व सार्वजनिक मालमत्तेची हानी रु. ५,००,०००/- पर्यंत झाली असल्यास त्याबाबत संबंधितांना कळविण्यात येईल. सदर नुकसान भरपाईची रक्कम भरणा करण्यास त्यांची लेखी संमती घेईल तदनंतर त्यांचे खटले काढून घेण्याबाबत समिती विचार करील. तदनंतरची कार्यवाही वरील "अ" मध्ये निर्देशित केल्याप्रमाणे राहील.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या संकेत स्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्यांचा संगणक सांकेतांक २०१००६२१४००२५००७ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

 (सं. चं. मोडकर) ७/१२५०७
 उप सचिव, महाराष्ट्र शासन, गृह विभाग

प्रति,

- १) मा.राज्यपालांचे सचिव.
- २) मा. मुख्यमंत्रांचे खाजगी सचिव.
- ३) मा. उपमुख्यमंत्रांचे खाजगी सचिव.
- ४) मा. मंत्री (गृह) यांचे खाजगी सचिव.
- ५) मा. राज्यमंत्री (गृह) यांचे खाजगी सचिव.
- ६) पोलीस महासंचालक, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
- ७) अप्पर पोलीस महासंचालक, राज्य गुन्हे अन्वेषण विभाग, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- ८) सर्व विभागीय आयुक्त.
- ९) सर्व जिल्हादंडाधिकारी.
- १०) सर्व पोलीस आयुक्त. (लोहमार्गासह)
- ११) सर्व पोलीस अधीक्षक.
- १२) सर्व अतिरिक्त जिल्हा पोलीस अधिक्षक.
- १३) संचालक, सरकारी अभियोक्ता संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
- १४) सर्व पोलीस सह/उपआयुक्त (गुन्हे)
- १५) सर्व सहाय्यक संचालक व सरकारी अभियोक्ता
- १६) प्रधान सचिव, विधी व न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई (५ प्रती)
- १७) प्रधान सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई (५ प्रती)
- १८) सचिव, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई (५ प्रती)

- १९) सर्व मंत्रालयीन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- २०) अध्यक्ष, इंडियन नेशनल कॉग्रेस, महाराष्ट्र प्रदेश कॉग्रेस (आय) समिती, टिळक भवन, काकासाहेब गाडगीळ मार्ग, दादर, मुंबई-४०० ०२५.
- २१) अध्यक्ष, नेशनलिस्ट कॉग्रेस पार्टी, राष्ट्रवादी भवन, फ्री प्रेस जनल मार्ग, नरीमन पॉइंट, मुंबई-४०० ०२१.
- २३) अध्यक्ष, भारतीय जनता पार्टी, महाराष्ट्र प्रदेश, सी.डी.ओ.बॉरेक नं.१, योगक्षेमसमोर, वसंतराव भगवान, चौक, नरिमन पॉइंट, मुंबई-४०० ०२०.
- २४) अध्यक्ष, भारतीय कम्युनिस्ट पार्टी, महाराष्ट्र कमिटी, ३१४, राजभवन, एस.व्ही.पटेल रोड, मुंबई-४०० ००४.
- २५) अध्यक्ष, भारतीय कम्युनिस्ट पार्टी (भारतीयवादी), महाराष्ट्र कमिटी, जनशक्ति हॉल, ग्लोब मिल पैलेस, वरळी, मुंबई-४०० ०१३.
- २६) अध्यक्ष, राष्ट्रीय जनता दल (से.), एल.आय.सी.इमारत समोर, मुंबई.
- २७) अध्यक्ष, बहुजन समाज पार्टी, डी-१, इन्सा हटमेंट, आझाद मैदान, मुंबई-४०० ००१
- २८) अध्यक्ष, शिवसेना, शिवसेना भवन, गडकरी चौकी, दादर, मुंबई-४०० ०२८.
- २९) अध्यक्ष, महाराष्ट्र नवनिर्माण सेना, राजगड, २०२, मातोश्री टॉवर, दुसरा मजला, पद्माबाई ठवकर मार्ग, माटुंगा (प.), मुंबई-४०० ०१६.
- ३०) निवड नस्ती (कार्यासन विशा-२), मंत्रालय, मुंबई.
-